

MARCZIUS TIZENÖTÖDIKE.

Csütörtök

18. szám.

Pest, majus 10-kén 1849.

Borúra derű.

Rövid évi majus 1-től december végéig a Marczius Tizenötödikére ezennel előfizetés nyitattik. — Előfizethető a kiadóhivatalban (Országut, Kúneváldóház) és minden álladalmi postahivatalnál. — Előfizetési ár: Budapesten házhozhordással 5 fr. postán borítékban küldve 6 fr. p. p.

Hónapos előfizetést csak helyben, s a hónap első napjától számítva 1 forintjával fogadunk el.

Hirdetésekre egy háromszor hasábozott sorért, vagy ennek helyéért 2 kr. pp. fizetnek.

Pest május 10-én 1849.

Tegnapelőtt este a budavári lakóknak Hentzi megengedé a kiköltözést. Ezernél több hagyta el a várat.

Tölök következőket hallánk:

A várban golyóink által már vagy 80 katonára veszté életét, sebesült még több. A polgári rendből hála istennek eddig csak kettő sérült meg. Eléggett a palotai órépület, a „Közöny” előbbi szerkesztősége udvarán lerakott fa, és tegnap — de az említett eljövetele után, s így csak bizonytalan hír szerint — az egyeteml nyomda. Ház azonban alig van ép. A nádori kocsiszinekbe rakott szén- és szalma is lángok martaléka lón.

Az őrseregben járvány uralkodik, s állítólag már 600 fekszik betegon. A víz szükség nem valószínű, mert, bár a hegyekből vezető csatorna elváratott, a Dünából kapnak eleget. Teljesen valószínű — mint gyanítók — azon hír is, hogy Hentzi a várbeli férfiakat fegyverfogásra kényszeríté.

Hentzi egy placatban kinyomata Görgei feladasi felezollitását, és saját válaszát, hogy a várat utolsó emberig védendi.

Tüzereink remekül lónek. Egy a várban lévő osztrák tűzértiszt mondá: „Még ily tüzetést nem látam, sem ily tűzértést. Bécsben 40 áttéggel dolgoztunk, de több mint 200 ágyúnknak aránylag távolról sem volt ennyi hatása, mint a magyar golyóé a budai várban.”

Egy debreczeni lap szerint Barkassy agensai írt volna Bécsből, hogy ott zendülés volt. Ezen

hír teljesen alaptalan, sőt ily alakban valószínűsége is lehetetlen, mert Barkassy jelenleg is Pesten van, hol már october óta lakik.

A Trattner-Károlyi háznak szerencsére csak fedele égett el, a tűz alig hatván egy két harmadik emeleti szobába. De borzasztó látvány a redout-épület. Szép emlékműve teljesen elpusztult. Osszlopai egytől egyig darabokban; csak szemek a földön, s hádog-fedele roppant foszlánygyantátló a tötöröl.

Hirdetés.

A mint egyrészt természetes, hogy a lehető veszély elkerülése végett neki családja, neje s gyermekei biztosságáról gondoskodik, úgy másrészt nem illő helytelen, ha a férfiak, kiknek a veszély idején helyt állniok kell, a várost elhagyják. Különösen pedig a tisztviselők és nemzetőrök, kiknek hittel is fogadott köteleességük, nem hagyni el helyeiket s örködni a város és közbiztonság fölött, avval ez idő szerint kétszeresen tartoznak.

Ha e részben akár tisztviselő, akár nemzetőr ellen panasz fogó tetetni, én köteleességemnek ismerendem, az ilyenek ellen szigorúan intézkedni.

Bátorság, bizalom a jó kimenetelhez! Az isteni gondviselés nem szűnik meg örködni felettünk.

Pest, majus 8-kán 1849.

Irányi Dániel,
t. h. kormánybiztos.

HIVATALOS TUDÓSÍTÁS.

Az igazságügyi miniszter előterjesztésére a kegyelmiszek közbláirává: Hunkár Antal, veszprémi főispánt, b. Jósika Miklóst, Jozipovich Antal ságrábi főispánt, és Pakóczy László képviselőt nevezem ki.

Kossuth Lajos, kormányzó.

Vukovics Sebő, igazságügyminiszter.

A belügyminiszter előterjesztésére, miután Csányi László ur a közlekedési miniszterséget veszi át, az előbb Erdélynek nevezett Királyhágontul részekben működendő országos biztosul Szentiványi Károly Gömör megyei főispán neveztetett ki.

Országgyűlési tudósítások.

A képviselőknek 51-dik ülése majus 5-én. Elnök: Palóczy L. Kezdeté délelőtt 11 órakor.

Néhány képviselő távoztatási engedelmet kért folyamodványa olvastatott.

Napi renden volt Halász Bódinak következő törvényjavaslata a kormányzó és miniszterek esküje iránt:

Kormányzó elnök esküje:

Én N. N. a nemzetgyűlés által választott kormányzó elnök az élő Istenre esküszöm, — hogy a reám bízott hivatal köteleességét — személyes felelősségem mellett úgy fogom teljesíteni: hogy Magyarország függetlensége, szabadsága, s területi épsége megtartassék, és a nemzetgyűlés által hozott törvénynek s határozatoknak fogamat szervertessék, isten engem úgy segítjen!

Miniszterek esküje.

Én N. N. a ministertanács elnöke és belügyminiszter és a többi.

Kazinczy G. ezen javaslathoz módosítványt adott be, melly a kormányzónak a majus 2-diki ülésben a képviselőházhoz írt levelében álló saját szavaira volt építve. A módosítvány ez: „Én N. N. Magyarország kormányzó elnöke, esküszöm az élő Istenre, hogy a nemzet függetlenségi nyilatkozatát minden következményefelül fentartom, az országgyűlés rendeleteinek és határozatainak engedelmekedem.”

Kovács L. még azt akarta hozzátéetni: „és fogamatot szerzek.” Ezen hozzátétel a kormányzóra nézve nem fogadtatott el; de a miniszterek esküjéhez ez is hozzátéetni rendeltetett. — Az ülés eloszlott 12 óra előtt.

HADI TUDÓSÍTÁS.

Perczel tábornok ur a 29-én a becskereki uton Jankahid és Elemér között az ellenségnek 25,000 főnyi s 40 ágyúval állott erejét határozottan megverte, annyira! — hogy csak a beállott sötétségnek köszönheti az ellenség visszavonulhatását.

A csata rövid de nagyon véres volt, és ennek következtében az ellenség Nagy-Becskeket is oda hagyva Páncsováig futott; a mieink pedig majus 1-én Becskereket megszállották.

A bács-szegedi, aradi és erdélyi hadtestek immár egyesülve; Bács és Bánát elfoglalva.

Szegeden, majus 4-én 1849.

Ziczo m. k. alezredes.

Pest, majus 9. 1849.

Gleichberechtigung aller Nationalitäten.

Prágát, Csehország fővárosát, Lemberget, Krakkót, a lengyel városokat, Bécsset, kedves német véreink fővárosát összeágyuztattuk, és az olaszok fővárosát is Mailandot.

Felséges gyakorlása a polgári jognak, az egyenlőségnek.

A kedves magyar nemzet is megérdemli, hogy többi népeinkkel egyenlő jogban részesítették.

Megvan! Pest városa, a magyar nemzet fővárosa is kikapta részét a minden nemzetiség egyenlő jogosításából a ma reggeli 4 órától oly mértékben, hogy a ki eddig örült is azon kedves hangú: „minden nemzetiségek egyenjogosításának“, ma annyira eltelt vele, hogy inkább akar mint német, rácz, cseh, horvát, tót, oláh, vagy bármely nyelvű polgár létére magyar kormány alatt élni szabadságban, mint szolga lenni akár cseh, akár rácz, akár horvát, akár tót, akár oláh, akár német kormányzás alatt.

Mert most már látja a különbséget, hogy a magyar nemzet nem ígér, hanem ad minden polgárnak egyenlő szabadságot, ellenben az austriai kormány ígér, de nem ad szabadságot, hanem szolgátságot.

Szeretnék még más példáját is látni a minden nemzetiségek egyenlőjogosságának?

Az a kormány, mely a marceziusi idők óta mindig azzal biztatta népeit, hogy a cseh nemzetnek meglesz és meglegyen saját kormányzása nyelve, a horvátnak a horvát, a tótnak a tót, a rácznak a rácz, az oláhnak az oláh, a lengyelnek a lengyel, a ruthénak a ruthén, az olasznak az olasz; s ezalatt mindig, mint azelőtt, német nyelven aportiroztatja a cseheket, horvát, tót, rácz, oláh határőröket, a lengyeleket, ruthénokat, olaszokat; midőn fülébe dörögték, hogy a magyar nyelvet ki akarja irtani a nemzeti nyelvek sorából, vigasztalt bennünket, hogy eb akarja.

Be is váltotta szavát; mert megmondta újra, hogy elvét: „a minden népek egyenlőjogosságát fegyverrel is keresztülviszi, és küldje hozzánk magyar tisztviselőket magyar hazánknak fiait, hogy léptessék nálunk is életbe azon elvet, mi a többi népeknél már nem újság.“

Ide írjuk szóról szóra gr. Almásy Mór hivatalos levelét az évi ápril 14-kén keltet, — hogy lássa minden magyar és elhigye, hogy nemzetiségünket és nyelvünket miképp akarják megtartani:

864|Eln.

„Vom provisorischen Vorstand der Cameral-Verwaltung für Ungarn.“

„An Herrn N. N. Rath im Finanz-Ministerium.“

„Nachdem ich nicht in der Lage war, bei der Organisierung der Cameral-Verwaltung für Ungarn Ihre Verwendung in Anspruch zu nehmen, und demnach Ihre in der Eigenschaft als Rath im Finanz-Ministerium geleisteten Dienste für den Staat entbehrlich worden, so ist Ihre normal-mässige Behandlung beschlossen worden. Ich

fordere Sie demnach auf, in sofern Sie nicht bei der provisorischen Civil-Verwaltung oder irgend anderswo mittlerweile provisorisch angestellt werden sein sollten, Ihre mit den nöthigen Original-Documenten vorschriftsmässig zu instruirende Quiescenten-Tabelle mir mit thunlichster Beschleunigung vorzulegen.“

Ofen, den 14-ten April 1849.

Almásy, m. k. p. h.

E már aztán megtartása a magyar nemzeti-ségnek és magyar nyelvnek.

Hová jutottál volna szegény magyar, ha fel nem ébredtél volna!?

Látod e levél elején e szavakat „864|Eln.“?

Ennyiből állt már nemzeted és nyelved, hogy három betűt mégis magyarul irt, Magyarország magyar hivatalnok, hivatalos levelében magyar hivatalnokhoz Magyarországon; — a többit pedig németül.

Láthatjátok csehek, horvátok, tótok, ráczok, oláhok, lengyelek, olaszok, hogy a Gleichberechtigung aller Nationalitäten annyit tesz, hogy németesdjünk el valamennyien. Vagy azt hiszitek, hogy ha velünk magyarokkal megkezdtek a németesítést, nálatok, veletek, kik egyenként ugyan kevesebben, de együttvéve nálunk többen vagytok, nem merik megkezdeni? mit kétkedtek? Hiszen nálatok már csak folytatják.

E levélhez egy az irodalomban is ismert, a pénzügyi ministerségnél azelőtt is szolgált hazafi szivességéből jutottam, kin kiadtak a németes magyar honatyák, mert igen meglátszik rajta, hogy testben lélekben magyar; — kit is békítsen ki velem, ha tán neheztelné e levélnek tudta nélküli közlését, édes hazánknak igénye, mellyel megismertetni e levelet szükséges volt.

Pukolai.

Pest, a szabadság második évben.

Idelglenes kormányunk már áll; áll pedig oly férfiakból, kik forradalmunkat elismerve, a köztársaság és democratia elvét sajátuknak vallották.

Eljutottunk tehát valahára a köztársaság küszöbére.

Azt erős alapzatra fektetni és kikiáltani, az alkotmányzó gyűlés teendője leendő; melly gyűlés működésétől várván népeink boldogságát, bár minél hamarabb hivatnék össze.

Népet boldogítani!! szent szabadságát helyreállítani!! mily magasztos egy feladat?!. . . .

De ne felejtjük, miszerint úgy kell építnünk, hogy mint a jelen, úgy a jövő is bírja áldani munkálatunkat.

Vigyázzunk, hogy a mit teszünk, jól tegyünk; nehogy később fejlődési mozgalmaink annyira tegyék ki hazánkat új meg új megrázkódtatásoknak, miszerint, a mit mars-áldotta fegyvereink kivívtanak, a jövőben rossz alaptörvények szülte napoleonidák veszítsék el valami undok praetendensforma faj ellenében.

A nemzet, melly szabadságért mindenét kész feláldozni, szabad akar lenni mindenben.

E tekintetben szükség, hogy népünk újabb időben a hazáért kiállott szenvedései, annak rendkívüli önmegtartózkodása és feláldozása, vagyona és élete, a haza érdekének alárendeltetése iránti készsége eszébe jussanak ama gyűlékezethez, melly hazánk sorsa felett határozand.

Népünk megkívánja, hogy midőn őszinte kívánata, miszerint ama dicső férfi, ki jelenleg kormányunk élén áll, ott álljon addiglan, míg isten őt nekünk élni engedni, választottjai által kimondatik: ugyanakkor meg ne felejtkezzenek, miszerint akármely köztársaság jövőjére csak azon elnöki tisztség üdvös, melly minél inkább korlátolt és csak rövid ideig tartó hatalommal van összekapcsolva.

Népünk megkívánja az általános szavazás jogát; mindazonáltal, hogy magyar fajunk el ne nyomassék, méltán várja azoktól, kik, hogy ügyeiben eljárjanak, megbizattak.

Népünk megkívánja, hogy kenyerét szabadon kereshesse; minek tekintetéből minden szabadalmak, minden, akár tudományos, akár kézműi czéhek eltörölnökök.

Népünk megkívánja személyének, vagyónának és szabadságának bátorságát; ennél fogva egyenlő igazságkiszolgáltatást kíván, akár a bűnös szegény, akár gazdag sorsu, akár pedig maga a nemzet jóltevéje legyen. De megkívánja azt is, hogy kormánya soha se büntessen úgy, hogy a bűnös megtérése lehetlenné váljék.

Népünk megkívánja, hogy fiai értelmesen neveltessenek; nehogy ezek valaha szerencsétlenségüket a hazának, vagy megfordítva, tulajdoníthassák. A sajtó és a társadalmi viszony, mint az értelmiség legalkalmasabb rúgól, szabadon mozoghasson és létezheszen.

Népünk megkívánja, hogy kiki a maga módja szerint szabadon tisztelhesse a közös istent, s így, — a mennyiben a köztársaság léte nem veszélyeztetik, — a kormánynak vallási dolgokba legkisebb beavatkozási joga se legyen.

Egy szóval: a magyar nemzet olcsón és a szabadság elvei szerint akarja magát, mint köztársaságot, kormányoztatni az erre megválasztott felelős tisztviselők által.

Soha sem maradt meg köztársaság épségben, mellynek első tisztviselője rendelkezhetett állandó katonaságról, a zsarnokság ama pokoli szülöttjéről és támaszáról, melly akárki kezében vak eszközzé válik, tisztátlan vágyak kielégítésére és a szabadság romba döntésére.

A katonaság állandóságának eszméje soha sem fér meg a szabadság igaz tanával.

Azon ország, melly zsoldosok által védelmezi magát; könnyen önmaga is lealáztatik zsoldossá. Azonkívül mennyi henyélő kéz emészti ez által a haza jövedelmeit, a szegény nép utolsó állását; holott ezen ezernyi meg ezernyi kezek, ha dolgoznának, a különben kiélendő hazát virágzóvá, gazdaggá és megelégedetté teendének.

Szerencsétlen ama nemzet, mely szabadsága megszerzésére nagy számú katonaságra szorul; mert csak egy nagyravágyó férfiú, ki a katonai gépezetet maga részére megnyerni képes legyen, és megvan az ellenforradalom, mely az előbbi zsarnoknál is nagyobb szokott szülni.

Hála egeknek, hogy nekünk a jelenben ilyenektől nem kell tartanunk; miután igazi hazaszeretet lángol e század legnagyobb férfiak minden tetteiben, miután most még nem katonák azok, kik hazánkat védik, hanem honunk igaz védői. De a jövőre csak akkor látandjuk, biztosítva szabadságunkat, ha ama férfiak, kik által törvényhozási jogainkat gyakoroljuk, törvényileg gondoskodandnak arról, miszerint minden honpolgár képes legyen hazáját és szabadságát védeni, hogy így a honvédség nélkülözhetővé váljék.

Engert Tivadar.

Szeremlei táborból, majus 7. Szeremle és Baja közönsége, a majus 6-ki nemzeti függetlenségi ünnepélyt ágyú durrogása és puskák ropogása által kétszeresen tette emlékeztetéssé... A Duna tulsó részén átalellenben fekvő Báltán a megfutamadott ellenséges német és horvát seregek nagy számban gyűlvén össze, e két községet több napok óta rémülésben tarták, azon hír terjesztgetésével, hogy átalrohanván, Szeremlet s Baját megrabolni s 60 ezer forintig megsarczolni szándokolnak; s a szándok megkísérletett, majus 6. 2 órakor éjjel jött a szeremlei előőr jelenteni a bírónak, hogy egy gőzös megrakodva fegyveres erővel jó egyenesen a szeremlei partra, erre a lelkes bíró, Kőrösi István, félre veretvén a harangokat, a dobot megperdittetvén, az egész népet fegyverrel s kaszákkal kiállítja, mintegy száz aszszony is vasvillákkal kiált a sorba, így a lelkes bíró vezérlete alatt az ellenséget be nem várva mentek elébe, azt megtámadandók; az ellenfél közel 400 ember, többnyire vadász, a gőzsről kiszált ugyan, de nem merte a sötétségben nagy tűzzel s folytonos lövésekkel jövő népet bevárni, hirtelen a gőzösré rakodott, egy vadászt sikerült mégis a népek fegyverestül el fogni, kit Perczel táborjához el is küldöttek, s a gőzös nagy sietéssel ment Baja felé, de a lelkes bajaiak részéről Karassay őrnagy s Kerckes térparancsnok lelkesítésére, eleve értesítettvén a szeremlei bírót, mintegy 1500 ember készen várták 3 ágyújokkal a jövő gőzöst s a szabadkaiak által Bajnokonál a ráczoktól elfoglalt csiópó nevű 18 fontos ágyúval sikerült a gőzöst 4 lövéssel úgy találni, hogy 3 lövés oldalát, kerekét és gépezetét megrentsoltta, a negyedik a terményt érte. Erre a megronsolt gőzös nagy rémüléssel a tulsó félre sietve kikötött, a német és horvát katonák a gőzöst, még a kapitánynak isten hozzádot sem érven rá mondanl, oda hagyva megszöktek. A gőzöser azonnal elmentek Bajáról 50 honvéd és azt szerencsésen az innenső partra átszállították, a kapitány már fel is ment Pestre a gépezet kijavításához szükséges szerekért, s így a lelkes nép Hercules gőzöst szerencsésen a mem-

zetnek visszaszerezte. Megjegyzendő, hogy ezen lelkes s hősiesség ellentállásnak sikeréhez sokat tett, hogy bátor solti csapatunk derék őrnagy Bernát Lajos is épen ez esetre gyorsan segítségül Baján termett s a nép lelkesedését a segély megérkezte által legfőbb fokra emelte, s következménye az lón, hogy a tulsó félén állomásozott ellenség ezen elszánt s ellenállásra kész erőt látván, a mint más nap hiteles uton tudomásunkra jött, Báltáról s egész vidékéről elvonult Eszékfelé, úgy hogy ismét szép terület a magyar hazából az ellenség zsarolásaitól ment. Adja isten, hogy sok hasonló példa által a kedves hont mihamarabb kitisztítsuk a rabló ellenségtől.

Pestmegyei alkormánybiztos,
Sáfári József.

Beckerek majus 1-én. — A ráczok e bílszke fészkeről irom e sorokat Perczel a ráczok félelmes ostora seregükkel apríl 29-én Melence alatt a beckereki részen állapodott meg, hol a ráczok nem várva be támadásunkat, este 5 óra tájban ránk csaptak. Bal szárnyunk a tulnyomó számú lovasság miatt néhány perczig hátrálni kényszerült; de lelkes fővezérünk buzdító szózata csakhamar kettőztetett erőt öntött az e részen állott fehér szijasokba, s a háromszorosan felülmuló rácz hadat csaknem 3 óra hosszig tartó kemény ágyú- és sortüzelés után hatalmas sáncaikba visszavertük. A következő nap mély csend uralgott a sáncaokban, minek az lón eredménye, hogy még az éjjel a ráczok táborostul együtt Eleméren keresztülhuzódtak, merre, még bizonyosan nem tudhatni. Ma reggel az üresen hagyott városba Bem seregének egyik része, mely szinte Beckerek alatt volt, tudunk nélkül behuzódott, s mi csaknem támadólag léptünk fel ellenük; azonban a hódoló lakosság és néhány harczos Bem táborából nemzeti zászlókkal ellátva örömmel tudaták megérkezettüket. A vasárnapi csatában — mint azt idevalók beszélnek, a ráczoknak 900 halott és sebesültjük lehetett, míg részünkről alig néhány halott s mintegy 60-ig való sebesült lón. Bem katonái Temesvár bevételét bizonyosnak tartják a legrövidebb idő alatt. A további hadi működések eredményét a legelső alkalommal tudatni fogom.

(Szegedi Hirlap.)

Belföld. Hir szerint a mieink a Benedek és Vogl egyesült seregét Dobsina mellett megvervén, — azt Szepes megyébe visszanyomták. — Bem, Perczel s Vécsei a Bánáiban egyetértve működnek. Torontál, Krassó, Temes megyék az ellenségtől teljesen megtisztítvák. — Perczel N. Beckereket maj 1-jén foglalta el; Bem emberei Verseezet szállották meg. — A ráczok főereje Tomasovácra és Pancsovára vonult. —

Zólyomból. Az annyit lázított, bujtogatott, de mindamollett tántoríthatlan tót népnek haza és szabadság iránti szeretetéről több példát mutatnak már föl a lapok. A „Prjatel ludu“ című tót néplapnak ismét irnak illy jelenetekről Zólyom-megyéből: Gyetván a lakosok a feketesárga zászló kitűzésének állhatatosan ellenszegültek és csupán azon engedélyvel lehetett őket erre kényszeríteni, hogy mellette a nemzeti lobogót is kitűzhették. Az ellenség proclamációt e nép nem nevezte másképp: mint oklamációknak (— csalások). Az uhorszki bíró, a kormányzónak táborban kiadott fölszólítása következtében, mely szerint a tehetősebb egyesek unjonczok állítására fölhívatnak, saját költségén azonnal állított egyet s azt föl is szerelte. (Aiföldi hírl.)

Debreczeni napló.

Majus 4-én érkezett városunkba Ungvárról 8 görög n. egy. orosz papnövendék, kik kormányzó elnöküknél magukat, a papi köntöst honvédöltőnnyel fölszerelendők, a haza fegyveres szolgálata felajánlák. Püspökük, a derék Popovics Bazil ismertetésére — illetőleg jellemzésére — érdekes tudni: hogy mádon Kende, ungi nemzetőrszázados, ki őket toborzotta s felavatás végett közénk is szállította, nevezett püspököt az iránt, hogy a papnövedébe felszólítás végetti bemenetelét invazionak ne vegye, — megkereste: ez nemcsak nem ellenzette a felszólítást, sőt nagyobb siker tekintetéből melléje egy papot is adott. Éljen a derék püspök!

Oláh port folio.

Az oláh rabló-vezérek tehát amnestiaért alkudoznak? Meghordozák Erdély fölött a mézsárlás véres zászlaját; s most, a bíró lábánál, kések capitulálni.

Kik Erdélyt a magyar faj mézsárszékévé tevék: a magyar vérben el is fulaszták az irgalom minden érzetét magok iránt.

Ha Dimbuly, még Prodán, meg Jánk, meg czinkosaik fölkaczaghatnának Zalathna és Enyed romain bántatlanul, büntetlenül: kétségbe kelle-ne esni az igazságos isten létezése fölött.

Fajt, népei ne büntessetek, mert a büntetés kiirtásban állna: de kik e fajt veszetté tevék; kik a tömeg szilaj dühét felkorbácsolák... azoknak számára e magyar földön nem lehet irgalom.

Rózsa Sándor és társai csak hitvány lóköttők, simplex zsványok valának. S mit nyertetek, hogy a szabadság harcossainak szent sorába állítottatok? Hol vannak ők?

Oda silyedhet-e valaha a magyar hon ügye, hogy a társadalmi organizatio kérdéseinek oldozása Tánclsira — hogy a nemzeti létel és szabadság fegyverre gyarló, sőt szentségtelen kezek-re bizassék?

